

HØRINGSSVAR NOU 2020:15 Det handler om Norge -Bærekraft i hele landet Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene

Veterinærforeningen er glad for muligheten til svare på høringen av utredningen om konsekvensene av demografiutfordringene i distriktene. Vi organiserer veterinærer som arbeider med dyrehelse, dyrevelferd, beredskap, mattrygghet og folkehelse over hele landet. Vi har en stor andel av våre medlemmer i tynt befolkede områder i distrikts-Norge. Denne utredningen som gir mer kunnskap om hvordan utviklingen mot økt andel eldre og færre yrkesaktive håndteres for å opprettholde bærekraftige lokalsamfunn, og hvordan utfordringene kan bli møtt av myndigheter og private er derfor svært relevant for oss som profesjonsforening.

Om tilgang til veterinær kompetanse

Tilgang til veterinær er en forutsetning for alt dyrehold, dyrevelferd, beredskap, trygg mat og folkehelse. Kommunene har i dag et lovbestemt ansvar for å sørge for tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell samt å organisere en klinisk veterinæravdelingen utenom ordinær arbeidstid. Denne oppgaven har i økende grad blitt komplisert av de generelle utfordringene knyttet til å skaffe tilstrekkelig kompetent arbeidskraft i distriktene, slik det er beskrevet i utredningens kapittel 8. Veterinærforeningen har i sitt hørings svar på NOU 2020:12 om distriktsnæringer støttet tanken om å etablere flere regionale trainee-ordninger som kan bidra til å fase inn nyutdannede arbeidstakere eller næringsutøvere i eksisterende fagmiljøer.

Vi støtter utsagnet at «**Tilbud om fast jobb er det viktigste trainee-programmene kan bidra med for å få traineene til å bosette seg på langsiktig basis i området.** Det at traineen gjennom traineeprogrammet blir del av et sosialt miljø utenom selve jobben, blir også av flere nykommere trukket fram som et gode ved ordningen, og som noe som gjør det lettere å trives på stedet».

For veterinærers del vil dette typisk kunne være program i regi av statsforvalternes landbruksavdelinger som allerede fordeler de øremerkede kommunale stimuleringsmidlene til veterinærdekning. Vi mener også at punkt 11.3 «Tiltak for velfungerende arbeidsmarkeder og infrastruktur som binder landet sammen» er viktig for å sikre

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

innbyggerne nødvendig tilgang til veterinærtjenester. **Infrastruktur som trygge og gode veier i kombinasjon med digital infrastruktur av høy kvalitet er viktig for næringer som er avhengig av person- og varetransport og for å skape attraktive fjernarbeidskommuner.**

Om veterinær tjenesteyting

Vi støtter utsagnet i kapittel 4 om at «Det er behov for å utvikle en distriktsrettet tjenesteforsyningspolitikk som tar hensyn til de demografiske utfordringene og på samme tid kan fungere kostnadseffektivt». Fra vårt ståsted er en velfungerende veterinær tjenesteyting for en sammensatt distriktsbefolkning et godt eksempel på behov for samspill mellom mange aktører og ressurser som beskrevet i utredningen. Den beskrevne vridningen fra dagens sterke vektlegging av drift og levering av tjenester, til utvikling og samskaping er helt i tråd med de tanker vi har gjort oss om hvordan den brede veterinærkompetansen kan tas i bruk i kommunene i mye større grad enn i dag. Vi har tidligere pekt på behovet for veterinær involvering i kommunale beredskapsplaner mot for eksempel pandemier, og støtter også innspillet om at **«Kommuneplanens samfunnsdel er særlig egnet til å involvere og engasjere flere aktører i utviklingen av lokalsamfunnet».** **Vi tror at mange veterinærer kunne bidratt mye mer til lokal utvikling på mange områder om de hadde blitt invitert til det.**

I punktene 4.4.4 «Tjenester med behov for fysisk nærhet» og 4.4.5 «Tidskritiske tjenester» er det listet opp ulike eksempler. Vi vil understreke at også veterinærtjenester og flere øvrige tjenester relatert til hold av dyr, produksjon og omsetning av mat og vann, og folkehelseproblemer relatert til zoonoser og mat/vannbårne infeksjoner kommer inn under disse gruppene. Det er ca 1,2 millioner hunder og katter i Norge og de fleste av disse oppfattes som familiemedlemmer. Kjæledyrmarkedet med veterinærtjenester og salg av mat og utstyr antas å utgjøre en årlig omsetning på 6-8 milliarder NOK. Vi ønsker å påpeke at aktiviteter knyttet til hold av sports- og familiedyr (særlig hund og hest) er viktige næringer og bidrar til bolyst i mange distriktskommuner. I tillegg besitter veterinærer gjennom sin utdanning, bred fagkompetanse innenfor begrepet miljørettet helsevern, som er en viktig samfunnsoppgave for alle landets kommuner.

Om kommunalt ansvar for veterinære tjenester

Utvalget peker i kapittel 10 på at reell rammestyring og overordnede kvalitetskrav og mål er en forutsetning for det handlingsrommet som er nødvendig for at kommuner, og særlig distriktskommuner, skal kunne utvikle sine lokalsamfunn i tråd med innbyggernes ønsker og lokale forhold. Videre er det anført at «Kommunal og moderniseringsdepartementet legger til grunn at stram statlig styring

DEN NORSKE
VETERINÆRFORENING

samlet sett vil kunne føre til et velferdstap, enten fordi tjenestene er dårlig tilpasset behovene til enkeltkommuner, enkeltgrupper eller befolkningen som helhet, eller fordi summen av styringen gir for store kostnader».

Veterinærforeningen vil her peke på at innbyggerne må være sikret at kommunen har tilstrekkelige ressurser til å forstå og levere tjenester på et riktig kvalitetskravnivå. Denne utfordringen er særskilt krevende for tjenester der innholdet ikke er entydig beskrevet i forskrift eller liknende. Ord som «tilstrekkelig» og «nødvendig» fører fort til avvik mellom tjenesteleveranse og innbyggernes forventninger. På samme måte som kommunene «gjennomgående har for få ansatte til å jobbe med utvikling og samskaping» (kap 10) er det for mange kommuner ikke mulig å drifte komplekse kompetansekrevende tjenester på en forsvarlig måte.

Øremerking av tilskudd og interkommunalt samarbeid i tillegg til å flytte ansvar for koordinering og rekruttering til regionalt nivå bør og må derfor fortsatt være modell for noen tjenester som eksempelvis veterinærer.

Om nye tiltak i distriktpolitikken

Vi støtter utsagnene i punkt 11.7: «Utvalget mener at det er stort behov for nytenkning i distriktpolitikken. Utvalget mener at nye ordninger må testes ut og evalueres før de eventuelt skaleres opp til å gjelde alle distriktskommuner, og foreslår derfor et program for utprøving nye tiltak i distriktpolitikken. Programmet kan styres av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, men i tett samarbeid med andre departementer om tiltak som gjelder deres sektorområder.»

Vi mener at særlig tiltakene gratis barnehage og/eller SFO samt flere desentraliserte enheter i statlige virksomheter for å oppnå økt statlig sysselsetting i distriktene, er interessante og gode tiltak som vil kunne treffe våre medlemmer.

Veterinærforeningen vil ta til orde for at det foreslåtte programmet for utprøving av nye tiltak i distriktpolitikken kompletteres med tiltak og insentiver som rettes særlig mot yngre næringsutøvere med enkeltpersonforetak eller bedrifter med få ansatte. Vi vil også sterkt oppfordre til at sektorer under de departementene som har det administrative ansvaret for alle Mattilsynets forvaltningsområder involveres i utvikling av nye forsøksordninger.

Veterinærforeningen stiller gjerne opp i møte eller på annen måte for å bidra til å utvikle slike forsøksordninger.

Marie Modal

Generalsekretær